

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPAINIŲ FINANSAVIMO KONTROLĖS
SKYRIAUS**

**PAŽYMA
DĖL 2021 METŲ DALIES POLITINIŲ PARTIJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ
PATIKRINIMO**

2022 m. rugpjūčio 19 d. Nr. 3-32(1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK), 2022 m. balandžio 12 d. posėdyje apsvarsčiusi Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriaus 2022 m. balandžio 8 d. pažymą Nr. 3-20 (1.12) „Dėl 2021 metų politinių partijų finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo ir dalies jų patikrinimo“, priėmė sprendimą Nr. Sp-26 „Dėl 2021 metų politinių partijų finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo ir dalies jų patikrinimo“, kurio 2 punktu nusprendė perduoti nepriklausomam auditoriui pagal su VRK sudarytą nepriklausomo politinių partijų patikrinimo sutartį patikrinti šių partijų finansinių ataskaitų rinkinius: „Drąsos kelias“ politinės partijos, Krikščionių sąjungos, Lietuvos regionų partijos, Partijos „Laisvė ir teisingumas“ ir Tautos ir teisingumo sąjungos (centristų, tautininkų).

Nurodytų partijų finansinių ataskaitų rinkiniai ir juos pagrindžiantys dokumentai 2022 m. balandžio 28 d. buvo perduoti audito įmonei Nexia JK, UAB, kuri 2022 m. liepos 27 d. VRK grąžino perduotus dokumentus ir pateikė nepriklausomo auditoriaus išvadas ir auditoriaus ataskaitas dėl pastebėtų faktų.

Pagal Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo (toliau – Partijų įstatymas) 25 straipsnio 3 dalies 1 punktą *auditorius turi atlikti politinės partijos patikrinimą vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisės aktais pagal Vyriausiosios rinkimų komisijos patvirtintą techninę užduotį, nustatančią auditoriaus atliekamo darbo mastą*. Pagal to paties įstatymo 24 straipsnio 2 dalies 2 punktą techninę užduotį, suderinusi su Lietuvos auditorių rūmais, tvirtina VRK. Techninė politinės partijos patikrinimo užduotis patvirtinta VRK 2015 m. gruodžio 16 d. sprendimu Nr. Sp-328 (su vėlesniais pakeitimais).

Techninės užduoties 17 punkte nustatyta, kad auditorius, atlikęs auditą ir patikrinimą, parengia išvadą, kurioje pareiškia savo nuomonę apie audituotas finansines ataskaitas, ir parengia auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų, kurioje nurodo savo pastebėjimus dėl gautų lėšų ir išlaidų, finansinės apskaitos atitikimo Partijų įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatoms. Auditorių ataskaitos dėl pastebėtų faktų ir išvados skelbiamos VRK interneto svetainėje.

Politinių partijų finansinės ataskaitos sudaromos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1K-443 patvirtintose Pelną nesiekiančių juridinių asmenų

buhalterinės apskaitos, finansinių ataskaitų, veiklos ataskaitos, metinės ataskaitos rengimo ir neatlygintinai gauto turto ir paslaugų (nepiniginių aukų) įvertinimo taisyklėse nustatyta tvarka (toliau – Taisyklės).

Atlikęs patikrinimą, auditorius pateikė pastabų dėl partijų narių nario mokesčių grąžinimo, finansinių ataskaitų aiškinamojo rašto turinio ir nepateiktų jo priedų, politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitoje nenurodytos informacijos. Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriaus (toliau – Skyrius) darbuotojai peržiūrėjo auditoriaus patikrinimo dokumentuose (išvadose ir ataskaitose dėl pastebėtų faktų) nurodytas pastabas.

1. „Drąsos kelias“ politinei partijai auditorius ataskaitoje dėl pastebėtų faktų nurodė:

1.1. *„2020-08-05 gauta iš vieno asmens 300 Eur suma, tačiau ji grąžinta vėliau nei per 5 darbo dienas nuo gavimo dienos, t. y. 2021-02-15.“* Taigi, nustatyta, kad, pažeidžiant Partijų įstatymo 19 straipsnio 11 dalį, nepriimtinas lėšas grąžino pavėluotai (vietoj 5 darbo dienų) – 300 Eur (pavėlavus 134 darbo dienas).

1.2. *„Neužregistruotas politinės partijos narių mokesčių registracijos žurnale 2021-04-09 gautas ir 2021-04-11 grąžintas ne nario mokestis.“*

Patikrinus banko sąskaitos išrašą VRK informacinėje sistemoje nustatyta, kad pervesta 100 Eur, mokėjimo paskirtyje nurodyta, kad tai nario mokestis ir mokėtojo asmens kodas. Grąžinant šią sumą paskirtyje nurodyta *„grąžinama, asmuo nepriklauso partijai“*. Pastebėtina, kad tas pats asmuo prieš tai buvo pervedęs analogišką sumą, ji jam grąžinta ir tai užregistruota Narių mokesčių registracijos žurnale.

Pagal Politinės partijos narių mokesčių žurnalo formos, jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinta VRK 2014 m. balandžio 7 d. sprendimu Nr. Sp-107 „Dėl Politinės partijos narių mokesčių žurnalo formos, jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“) (toliau – Aprašas) 10 punktą *Politinės partijos narių mokesčių žurnale registruojami visi politinės partijos gauti nario mokesčiai, taip pat ir nepriimtini, jų grąžinimas sumokėjusiam asmeniui ar pervedimas į valstybės biudžetą.*

1.3. Auditorius, patikrinęs pateiktą informaciją finansinių ataskaitų rinkinyje, auditoriaus ataskaitoje dėl pastebėtų faktų nurodė:

1.3.1 *„Aiškinamojo rašto pastabose neteisingai nurodyta 9 pastaboje pervesta GPM suma. Vietoje 828 Eur, turi būti 824,36 Eur.*

1.3.2. *Aiškinamajame rašte esantys pastabų numeriai turi būti nurodyti Finansinės būklės ir Veiklos rezultatų ataskaitose prie atitinkamų straipsnių.*

1.3.3. *Informacija, atskleista Aiškinamajame rašte, nėra pakankama pagal pelno nesiekiančių juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo taisyklių 4 skirsnio nuostatas.“*

Taigi, nustatyta, kad finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas parengtas ne pagal Taisyklių XI skyriaus ketvirtojo skirsnio nuostatas.

2. Krikščionių sąjungai auditorius ataskaitoje dėl pastebėtų faktų nurodė:

2.1. „2021-08-23 gauta iš vieno asmens 100 Eur suma, tačiau ji grąžinta vėliau nei per 5 darbo dienas nuo gavimo dienos, t. y. 2021-11-30.“ Taigi, nustatyta, kad, pažeidžiant Partijų įstatymo 19 straipsnio 11 dalį, nepriimtinas lėšas grąžino pavėluotai (vietoj 5 darbo dienų) – 100 Eur (pavėlavus 70 darbo dienų).

2.2. Auditorius, patikrinęs pateiktą informaciją finansinių ataskaitų rinkinyje, nurodė:

2.2.1. „Aiškinamajame rašte esantys pastabų numeriai turi būti nurodyti Finansinės būklės ir Veiklos rezultatų ataskaitose prie atitinkamų straipsnių.

2.2.2. Prie aiškinamojo rašto nėra pateikti priedai, kuriuose turi būti pateikiama informacija apie per ataskaitinį laikotarpį gautą finansinę paramą (pinigais) ir nefinansinę paramą, paramos panaudojimą, suteiktą labdarą ir (arba) paramą.“

Taigi, nustatyta, kad finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas parengtas ne pagal Taisyklių XI skyriaus ketvirtojo skirsnio nuostatas.

3. Lietuvos regionų partijai auditorius ataskaitoje dėl pastebėtų faktų nurodė: „*Politinės partijos narių mokesčių žurnale nėra užregistruota iš dviejų (po 5 Eur) ne partijos narių gautų ir grąžintų sumų.*“

4. Partijai „Laisvė ir teisingumas“ auditorius ataskaitoje dėl pastebėtų faktų nurodė:

4.1. „Finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas neviseškai atitinka pelno nesiekiančių juridinių asmenų finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo taisyklių reikalavimus: jame nėra veiklos sąnaudų ir politinės partijos lėšų šaltinių detalizacijos pagal pobūdį.

4.2. Grąžintas rinkimų užstatas valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitoje yra 12 227,4 Eur, politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitoje jo suma nurodoma 0,00 Eur (skirtumas 12 227,4 Eur).“

Išnagrinėjus auditoriaus pateiktą ataskaitą dėl pastebėtų faktų, Partijos „Laisvė ir teisingumas“ paprašyta paaiškinti, dėl kokių priežasčių 12 227,4 Eur suma nenurodyta Politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitoje. Už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo klaidą ištaisė ir 2022 m. rugpjūčio 3 d. VRK pateikė patikslintą politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitą.

5. Tautos ir teisingumo sąjungai (centristams, tautininkams) auditoriaus ataskaitoje dėl pastebėtų faktų pateikti du pastebėjimai dėl valstybės biudžeto asignavimų sąskaitos išlaidų. Auditorius nurodė:

5.1. „*Politinės partijos veiklos finansavimo ir valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitose atvaizduotos valstybės biudžeto asignavimų sąskaitos išlaidos yra 154206,17 Eur, turėtų*

būti 154556,87 Eur (350,7 Eur mažesnės), kitų sąskaitų išlaidos yra nurodomos 3813 Eur, turėtų būti 3462,3 Eur (350,7 Eur didesnės).

5.2. *Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos Išlaidų eilutėje (eilučių nuo 4.1 iki 4.8 suma) yra nurodoma 154206,17 Eur. Faktinės išlaidos yra 154556,87 Eur. Skirtumas 350,7 Eur.*“

Išnagrinėjus auditoriaus pateiktą ataskaitą dėl pastebėtų faktų, Tautos ir teisingumo sąjungos (centristų, tautininkų) paprašyta pateikti paaiškinimą, kodėl iš valstybės biudžeto asignavimų sąskaitos atlikti mokėjimai nepilnai įtraukti į valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos išlaidų dalį. 2022 m. rugpjūčio 4 d. VRK gautas Tautos ir teisingumo sąjungos (centristų, tautininkų) paaiškinimas Nr. 1-794(7.9), kuriame nurodoma, kad „*I valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitą neturėjome kur įtraukti 2021 metais gautų į valstybės biudžeto sąskaitą 350,43 Eur. Negalėdami parodyti pajamų, tai pačiai sumai neparodėme ir išlaidų. 2020-11-27 iš valstybės biudžeto sąskaitos buvo išmokėtos 2020 metų rinkimų skolos 284,43 Eur UAB Žeimenos krantų redakcijai ir 66 Eur VšĮ Didmiestis Lt. VRK paaiškino, kad kol nepateikta 2020 rinkimų ataskaita visas skolas galima mokėti tik iš rinkiminės sąskaitos, todėl susisiekėme su UAB Žeimenos krantų redakcija ir VšĮ Didmiestis Lt ir paprašėme grąžinti sumokėtas sumas į valstybės biudžeto sąskaitą. Lėšas UAB Žeimenos krantų redakcija grąžino 2021-01-25 (284,43 Eur), VšĮ Didmiestis Lt 2021-05-12 (66 Eur). Rinkimų skolos buvo sumokėtos iš rinkimų sąskaitos UAB Žeimenos krantų redakcija (284,43 Eur) 2021-01-22, o VšĮ Didmiestis Lt 2020-12-23 (66 Eur) <...>“.*

Pagal Partijų įstatymo 2 straipsnio 10 dalį *Valstybės biudžeto asignavimai – politinėms partijoms skirta bendra lėšų suma, nustatoma Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme*. To paties straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad *Valstybės biudžeto asignavimų sąskaita – Lietuvos Respublikoje registruotame banke arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje registruoto banko padalinyje, veikiančiame Lietuvos Respublikoje, politinės partijos sąskaita, kurioje laikomi ir kaupiami tik šiame įstatyme nustatyta tvarka gauti valstybės biudžeto asignavimai ir iš kurios apmokamos šiame įstatyme numatytos išlaidos*.

Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos formos bei jos užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) (patvirtinto 2012 m. birželio 12 d. VRK sprendimu Nr. Sp-78) (su vėlesniais pakeitimais) 12 punkte nurodyta, kad *Ataskaitoje pateikiami ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpio per visą laikotarpį gauti valstybės biudžeto asignavimai, apmokėtos išlaidos*. Aprašo 13.2 papunktyje nurodyta, kad straipsnyje „Valstybės biudžeto asignavimai“ *nurodoma iš valstybės biudžeto gauta asignavimų suma <...>*. Aprašo 13.4 papunktyje nurodyta, kad straipsnyje „Išlaidos“ *nurodomos visos iš valstybės biudžeto lėšų padarytos Partijų įstatyme numatytos išlaidos*, tai yra nurodoma pagal Partijų įstatyme nustatytą tvarką gauti valstybės biudžeto asignavimai ir

apmokėtos išlaidos, tai yra pateikiami duomenys be klaidingų pervedimų ir mokėjimų. 2022 m. rugpjūčio 4 d. auditorius VRK pateikė patikslintą auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų, kurioje Tautos ir teisingumo sąjungai (centristams, tautininkams) pastabų nepateikta.

Siūloma:

1. Pripažinti, kad pavėluotai grąžinusios gautas nepriimtinas lėšas Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo 19 straipsnio 11 dalį pažeidė:

1.1. „Drašos kelias“ politinė partija (300 eurų);

1.2. Krikščionių sąjunga (100 eurų).

2. Rekomenduoti:

2.1. „Drašos kelias“ politinei partijai, Krikščionių sąjungai ir Lietuvos regionų partijai imtis tinkamų ir veiksmingų kontrolės priemonių dėl visų narių mokesčių registravimo Politinės partijos narių mokesčių žurnale, kad būtų nurodyti visi gauti ir grąžinti nario mokesčiai, politinės partijos gautų lėšų priimtinumas būtų nustatytas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jų gavimo dienos, siekiant nepažeisti nepriimtino mokesčio grąžinimo mokėtojui ar pervedimo į valstybės biudžetą terminų ir siekiant išvengti galimo politinės partijos gautų neteisėtų lėšų panaudojimo.

2.2. Partijai „Laisvė ir teisingumas“ ir Krikščionių sąjungai ateityje rengiant finansinių ataskaitų aiškinamąjį raštą jame pateikti informaciją pagal Pelną nesiekiančių juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo taisyklių XI skyriaus ketvirtojo skirsnio nuostatas ir prie aiškinamojo rašto pateikti priedus, apie per ataskaitinį laikotarpį gautą paramą ir apie gautos paramos pasikeitimą, įskaitant jos panaudojimą, per ataskaitinį laikotarpį.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Patarėja

Laima Lazauskienė